

Rahahuolto-osasto

Päivi Heikkinen

Muistio

8.1.2016

Julkinen

1 (5)

Käteistä kaupan kassalta - yleinen palvelukuvaus

1 Käteisen saatavuus Suomessa

Käteisen jakelukanavista merkittävin on Otto.-automaattiverkko, jonka kautta jaetaan vuosittain n. 14.5 Mrd euroa (2014). Automaattiverkko on pysynyt jo likimain vuosikymmenen ennallaan, mutta laitekanta on nopeasti ollut uusiutumassa seteleitä kierrättäviin Talletus-Otto. automaatteihin. Otto. -verkon lisäksi Suomessa on 46:n EuroCash-automaatin verkko sekä joitain Change Groupin käteisautomaatteja lähinnä lentoasemalla ja pääkaupungissa. Pankkien automaattiverkoston ylläpitoon kohdistuu jatkuvia supistuspaineita käteisen käytön ja käteisnostojen euromääräisen ja kappalemääräisen vähenemisen seurauksena. Alan suurin toimija pitää n. 8000 nostoa kuukaudessa käteisautomaatin kannattavuusrajana.

Käteisen konttorijakelu on supistunut voimakkaasti vuoden 2005 jälkeen niin konttoriverkon supistumisen kuin käteispalveluiden rajoittamisen kautta. Konttoriverkon kautta käteistä nostettiin lähes 2 Mrd euroa (2014).

Käteisen saatavuutta Suomessa on arvioitu osana Finanssivalvonnan tekemään peruspankkipalveluiden saatavuuden selvitystä. Finanssivalvonnan arvion mukaan peruspankkipalveluiden, mukaan lukien käteispalveluiden, saatavuus on kaventunut. Tämä koskee usein asiakkaita, jotka eivät kykene käyttämään maksukorttia tai verkkopankkia.

Kokonaisuudessaan käteisen saatavuudessa ei vaikuta olevan vakavia puutteita Suomen Pankin kuluttajakyselyjen perusteella. Tyypillisesti kuluttajat nostavat käteistä enimmäkseen muutamalta tutulta pankkiautomaatilta. Palveluiden karsimisen yhteydessä palvelun taso kuitenkin putoaa portaittain, kun taas kysynnän lasku on yleensä lineaarista. Näin supistuvat palvelut jättävät usein alueita tai joitain asiakasryhmiä aiempaa heikompaan asemaan, ennen kuin vaihtoehtoiset palvelukanavat ja toimintatavat löytyvät.

2 Käteistä kaupan kassalta

Käteisen nostaminen kaupan kassalta on melko uusi, kolmas kanava ja palvelu yleisön käteisnostoille, joka on laajentunut vähitellen 2013 alkaen. Palvelu on sovittu kauppa- ja pankkikohtaisesti siten, että kuluttajalla ei ole selkeää tietoa siitä, mistä paikoista ja millä kustannuksilla hän voi

Rahahuolto-osasto

Päivi Heikkinen

Muistio

8.1.2016

Julkinen

2 (5)

kortillaan nostaa käteistä. Tämä heikentää kaupan kassalla tapahtuvan noston yleistymistä.

Tällä hetkellä käteistä voi nostaa

1. S-ryhmän kauppaliikkeiden kassoilta voi S-pankin maksukorteilla nostaa ja tallettaa veloituksetta ja ilman ostovelvollisuutta.
2. K-ryhmän kassalla voi nostaa käteistä kaikkien pankkien debit-korteilla ostosten yhteydessä enintään 200 euroa. Nostosta peritään 50 sentin palkkio, mutta eräiden pankkien kanssa tehty bonus-sopimus kompensoi palkkion. K-ryhmä käyttää erillistä Osta ja Nosta-tunnusta palvelulle.
3. R-kioskillä käteistä voi nostaa enintään 50 euroa kaikilla maksukorteilla kassan tilanteen salliessa. Nosto ei ole edellyttänyt ostoa eikä siitä peritä palkkiota.
4. Lisäksi esim. Tokmanni-myymälöistä saa käteistä OP:n, Nordean ja Dansken erikseen määritellyillä korteilla ostosten yhteydessä.

Käteisen nostaminen kaupan kassalta on monessa mielessä järkevää. Norjassa palvelu on yleinen, ja palvelu toimii hyvin myös mm. Saksassa ja Hollannissa. Kaupan kassalta nostaminen lyhentää rahan kierron minimiin, mikä on yhteiskunnan kannalta tehokasta. Kaupan on mahdollista pienentää palautukseen menevän rahan määrää ja näin säästää rahahuoltokustannuksissa. Pankkien näkökulmasta käteisen nostaminen kaupan kassalta tarjoaa niiden asiakkaille vaihtoehdon käteisautomaateille ja konttoreille pienien summien nostoon. Kuluttajalle käteisnosto kaupan kassalta on nykyistä palvelua täydentävä ja osin mahdollisesti jopa korvaava tapa saada käteistä. Palvelulla vaikuttaisi olevan kaikki perusteet menestyä.

Toistaiseksi käteisnostot kauppojen kassoilta ovat jääneet euromääräisesti vähäisiksi verrattuna automaatti- ja pankkikonttorijakeluun (ks. liitetaulukko). Vuonna 2014 näiden nostojen euromääräinen arvo oli yli 50 milj. euroa, mutta niiden tarkempaa tilastointia ei ole vielä järjestetty, ja osa käytettävissä olevasta datasta saattaa olla päällekkäistä. Tilastojen systemaattinen keräys kaupan kassalla tapahtuvista käteisnostoista aloitetaan vuoden 2015 osalta.

Rahahuolto-osasto

Päivi Heikkinen

Muistio

8.1.2016

Julkinen

3 (5)

3 Palvelukuvaus käteisen nostosta kaupan kassalta

Yleistyäkseen käteisen nostopalvelu kaupasta edellyttää, että asiakas voi luottaa palvelun saatavuuteen ja toimivuuteen. Jos palvelua saa omalla kortilla vain erikseen määriteltyjen kauppojen kassalta, joiden kanssa oma pankki on tehnyt sopimuksen, palvelu jää torsoksi. Yleisen palvelukuvauksen laatimisella voitaisiin antaa kaupalle mahdollisuus kertoa kuluttajille, millä reunaehdoilla kyseisessä kaupassa käteistä ainakin voi nostaa. Palvelukuvaus voi keskittyä kuvaamaan palvelun minimiehdot ja lisäpalveluita voidaan kehittää vapaasti niin kaupassa kuin pankissakin. Kuvauksen ei tarvitse ottaa kantaa teknisiin edellytyksiin: käteisnosto kaupan kassalta toimii jo, jolloin nykyiset maksupäätepalvelun tekniset kuvaukset ovat riittävät. Samoin liiketoimintamallit kaupan ja korttitapahtumien hyvittäjän välillä jäävät palvelukuvauksen ulkopuolelle ja erillisen sopimuskäytännön varaan. Palvelun käyttöönoton tulee olla kaupalle vapaaehtoista.

Palvelukuvauksen tulisi mitä ilmeisimmin määritellä summa, jonka ko. kaupasta voi nostaa, sekä se, edellyttääkö nosto myös ostamista. Nostoon liittyvä periaate palkkion perimisestä minimisumman osalta, samoin kuin mahdollisesti muista määriteltävistä asioista tulee sopia valmistelun yhteydessä. Yhteinen tapa viestiä palvelusta lisää kuluttajien luottamusta palveluun. Valmistelu esitetään tehtäväksi pienessä työryhmässä, johon kuuluu edustaja Finanssialan Keskusliitosta, Kaupan Liitosta, Finanssivalvonnasta ja Suomen Pankista. Tavoiteaikataulu työlle on tammikuu 2016.

Liitteet

Tilasto käteisnostoista kaupan kassoilta
Kaaviot käteisen nostomääristä
Kaavio käteisen nostokanavista.

Jakelu

Maksuneuvosto

Rahahuolto-osasto

Päivi Heikkinen

Muistio

8.1.2016

Julkinen

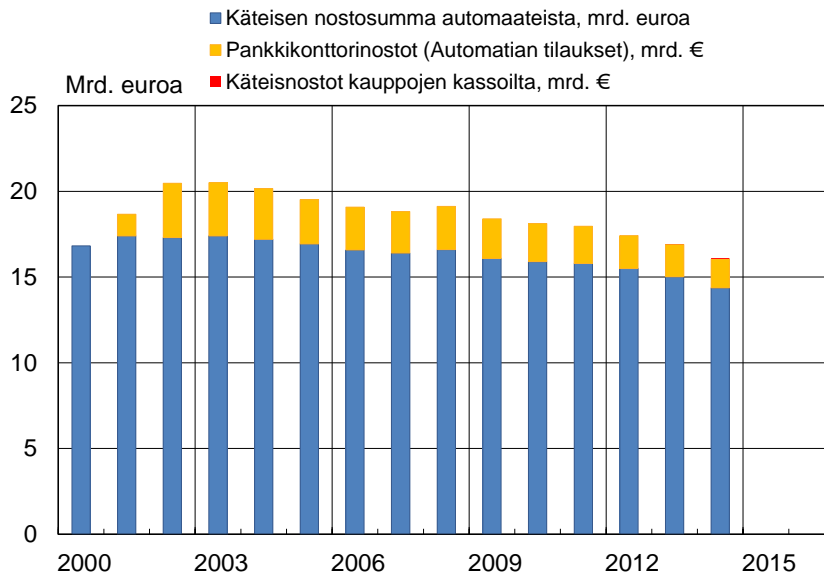
4 (5)

Liitetaulukot 1-3

Käteisnostot kauppojen kassoilta Suomessa vuosina 2013 ja 2014							
Ilmoittaja	Nostojen lukumäärä		Nostot, milj. euroa		Keskimääräinen nosto, €		Kauppaliikkeiden lukumäärä 2014
	2013	2014	2013	2014	2013	2014	
Nets Oy	200 000	540 000	12,0	28,0	60,0	51,9	
Kaupparyhvät		704 847		47,5		67,5	Yhteensä 1700 kauppaliikettä
SP Pankkikysely		344 300		13,7		39,8	
Yhteensä		1 244 847		75,5		60,6	

Lähde: Suomen Pankin kysely kaupparyhmillä, helmikuu 2015.
Suomen Pankin pankkikysely huhtikuu 2015.

Käteisen jakelu yleisölle eri kanavista Suomessa

Lähde: Automatia, Nets ja S-pankki.

Rahahuolto-osasto

Päivi Heikkinen

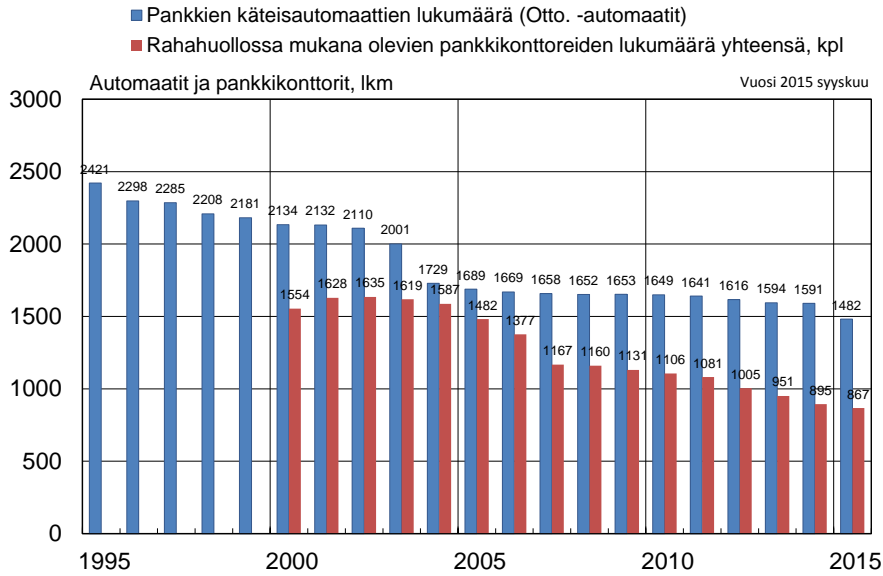
Muistio

8.1.2016

Julkinen

5 (5)

Pankkien käteisautomaatit ja rahahuollon pankkikonttorit

Lähde: Automatia.